

Секретаріат Уповноваженого Верховної
Ради України з прав людини

Щодо виконання Плану дій
з реалізації Національної стратегії
у сфері прав людини

У відповідь на лист Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини від 07.09.2016 № 2-1878/16-См та на виконання розпорядження Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2015 р. № 1393-р «Про затвердження плану дій з реалізації Національної стратегії у сфері прав людини на період до 2020 року» щодо виконання Плану заходів з реалізації Національної стратегії у сфері прав людини на період до 2020 року (далі – План), керуючись наказом Міністерства освіти і науки України від 03.03.2016 № 214 «Про затвердження Плану заходів МОН з виконання Плану дій з реалізації Національної стратегії у сфері прав людини на період до 2020 року», Міністерство у межах компетенції повідомляє про стан виконання заходів Плану за III квартал 2016 року.

Щодо підпункту 2 пункту 29 Плану

У зв'язку з відсутністю фінансування та інших ресурсів, необхідних для самостійного забезпечення запровадження системного навчання осіб, відповідальних за організацію захисту персональних даних та інших осіб, що здійснюють обробку персональних даних, МОН, як головний орган, визначений відповідальним за виконання даного заходу, звернулось до співвиконавців, а саме до Національного агентства України з питань державної служби та Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини з проханням надати організаційну та іншу допомогу у запровадженні зазначеного навчання.

У відповідь Нацдержслужба інформувала МОН про те, що обласним і регіональним центрам перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників

державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій рекомендовано запровадження системного навчання осіб, відповідальних за організацію захисту персональних даних та інших осіб, що здійснюють обробку персональних даних, з щоквартальним звітуванням із зазначеного питання.

Щодо підпункту 7 пункту 38 Плану

Наказом Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти» від 05.09.2016 № 32 затверджено склад робочої групи з питань створення переліку жестів дактильно-жестової мови, рекомендованих для обов'язкового вивчення і переліку фахівців та спеціалістів органів державної влади, органів місцевого самоврядування і суб'єктів надання соціальних послуг, які повинні знати зазначені жести.

Щодо підпунктів 4, 5 пункту 39

МОН листом від 13.06.2016 № 1/9-301 звернулось до департаментів (управлінь) обласних, Київської міської державних адміністрацій щодо недопущення з боку місцевих органів виконавчої влади та самоврядування фактів тиску на працівників професійно-технічних навчальних закладів стосовно заборони вільного волевиявлення.

Питання щодо прийняття та перегляд відомчих нормативно-правових актів з питань охорони мирних зборів знаходиться на постійному контролі департаментів (управлінь) освіти і науки обласних, Київської міської державних адміністрацій.

Щодо підпункту 3 пункту 61 Плану

У рамках проекту «Попередження конфліктів та злочинів на ґрунті ненависті та формування толерантності у взаєминах в середовищі підлітків та молоді», який реалізує Представництво Дитячого Фонду ООН (ЮНІСЕФ) спільно з МОН та національними партнерами, зокрема Всеукраїнським громадським центром «Волонтер» проведено семінари для психологів професійно-технічних навчальних закладів Харківської, Дніпропетровської, Запорізької, Луганської, Донецької областей та міста Києва.

Метою проекту є формування у підлітковому та молодіжному середовищі толерантності у взаєминах, зменшення рівня соціальної напруги та правопорушень на фоні збройного конфлікту в Україні.

Одним із основних завдань реалізації проекту є розроблення та впровадження серед дітей та молоді Програми формування толерантності та попередження конфліктів та злочинів на ґрунті ненависті «Будуємо майбутнє разом», а також підготовка і навчання спеціалістів, зокрема психологів професійно-технічних навчальних закладів щодо особливостей впровадження Програми.

Щодо підпункту 4 пункту 68 Плану

Запроваджено навчальні модулі та програми щодо роботи з сім'ями, які опинилися в складних життєвих обставинах. Зокрема, у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка здійснюється підготовка спеціалістів за фахом «соціальна робота», «соціальна педагогіка», «соціальна реабілітація», з таких навчальних дисциплін:

- «Соціально-педагогічний супровід прийомних сімей та дітей груп ризику»;
- «Соціальний супровід сім'ї»;
- «Соціальна робота з сім'єю та молоддю». Модулі: «Соціальна робота у службах для молоді», «Соціальна робота з сім'єю»;
- «Теоретичні основи соціальної роботи з групами ризику»;
- «Практикум із соціальної роботи з групами ризику».

Проведено VI Міжнародну науково-практичну конференцію «Правове забезпечення ефективного виконання рішень і застосування практики Європейського суду з прав людини».

Щодо підпунктів 1, 2 пункту 81 Плану

Обласними державними адміністраціями розроблені та затверджені відповідні плани оптимізації мережі закладів освіти, які враховують освітні запити територіальної громади, забезпечують ефективне використання фінансових, матеріально-технічних та кадрових ресурсів.

Частиною першою статті 14 Закону України «Про освіту» (далі – Закон) передбачено, що місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування в галузі освіти забезпечують розвиток мережі навчальних закладів та установ, організацій системи освіти, зміцнення їх матеріальної бази, господарське обслуговування.

Згідно з частиною четвертою статті 18 Закону потреба в навчальних закладах, заснованих на комунальній власності, визначається місцевими органами державної виконавчої влади та органами місцевого самоврядування.

Відповідно до частини четвертої статті 36 Закону України «Про освіту», частини шостої статті 11 Закону України «Про загальну середню освіту» та пунктом 30 частини першої статті 26 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» реорганізація і ліквідація загальноосвітніх навчальних закладів комунальної форми власності здійснюється за рішенням сесії місцевої ради.

Що стосується ліквідації професійно-технічних навчальних закладів державної або комунальної форми власності та установ професійно-технічної освіти, виходячи з частини п'ятої статті 49 Закону України «Про професійно-технічну освіту», їх майно (об'єкти, споруди, основні фонди) та кошти, одержані від його реалізації, використовуються на розвиток професійно-технічної освіти.

Починаючи з II кварталу 2016 року урегульовано систему контролю за забезпеченням права територіальних громад на освіту, у тому числі за рахунок сприяння цільовому використанню навчальних закладів, що закриваються з будь-яких причин.

Надано науково-методичну допомогу педагогічному колективу експериментального навчального закладу у проведенні експерименту згідно програми експерименту всеукраїнського рівня за темою: «Технологія забезпечення доступності освітнього простору професійно-технічного навчального закладу для учнів з порушеннями слуху».

Розпочато науково-педагогічний експеримент «Розвиток інклюзивного освітнього середовища у Запорізькій області» (наказ Міністерства освіти і науки України від 15.07.2016 р. № 836).

Продовжуються Всеукраїнські експерименти:

- Всеукраїнський науково-практичний експеримент «Комплексна медична, психологічна, педагогічна, соціальна реабілітація дітей із полісенсорними порушеннями (сліпоглухі) та глибокими порушеннями зору в умовах навчально-реабілітаційного центру» на базі навчально-реабілітаційного центру для дітей з вадами зору «Левеня» (м. Львів).

- Всеукраїнський науково-практичний експеримент «Науково-методичні засади створення моделі комплексної психолого-педагогічної та соціальної реабілітації й інтеграції дітей із загальними розладами розвитку (спектр аутизму)» на базі Львівської спеціальної загальноосвітньої школи-інтернату для дітей з тяжкими порушеннями мовлення 2012-2022 рр.

- Соціально-педагогічний експеримент «Проектування і практичне забезпечення компетентісно спрямованого інноваційного розвитку Хортицького національного навчально-реабілітаційного багатoproфільного центру» (підтема: «Розвиток соціальної і життєвої практики учнів у системі компетентісно спрямованого освітньо-реабілітаційного простору»).

- Всеукраїнський науково-практичний експеримент «Науково-методичні засади соціальної адаптації дітей з особливими освітніми потребами в умовах навчально-реабілітаційного центру» на базі комунальних закладів освіти Дніпропетровський навчально-реабілітаційний центр «ШАНС» Дніпропетровської обласної ради та Дніпропетровський навчально-реабілітаційний центр «КОЛОСОК» Дніпропетровської обласної ради.

Також започатковано проведення експерименту всеукраїнського рівня на базі Державного навчального закладу «Одеський центр професійно-технічної освіти» за темою: «Технологія забезпечення доступності освітнього простору професійно-технічного навчального закладу для учнів з порушеннями слуху на базі Державного навчального закладу «Одеський центр професійно-технічної освіти» на 2016 – 2018 роки» (наказ МОН від 25.05.2016 № 565).

Щодо підпункту 5 пункту 84 Плану

МОН спільно з Координатором проектів ОБСЄ в Україні, за участю низки громадських організацій було проведено нараду щодо рекомендацій з

реалізації Загальнодержавної програми з освіти у сфері прав людини. Нараду проведено із залученням представників педагогічної громадськості всіх регіонів України у місті Ужгороді, 14 липня 2016 року.

У загальноосвітніх навчальних закладах України впроваджується Всеукраїнська програма освіти для демократичного громадянства «Демократична школа», що розроблена Міністерством освіти і науки України, Радою Європи та Європейським Центром імені Вергеланда. Метою програми є підтримка реформ із демократизації у сфері середньої освіти в Україні, впровадження освіти з демократичного громадянства та прав людини.

Стосовно підготовки ефективного та якісного нормативно-правового акту щодо захисту прав людини та з метою вдосконалення правових та організаційних засад розвитку юридичної освіти, Міністерством освіти і науки України прийнято наказ від 05.07.2016 № 787 «Про утворення робочої групи з розроблення Концепції розвитку юридичної освіти в Україні». Після проведення декількох засідань робочою групою визначені основні завдання реформування юридичної освіти та основні проблеми щодо захисту прав людини.

Зокрема, 14 вересня 2016 року Міністерством освіти і науки України спільно з Міністерством юстиції України, за підтримки Координатора проектів ОБСЄ в Україні і проекту USAID «Справедливе правосуддя» було проведено засідання Круглого столу «Модернізація правничої освіти в Україні», під час якого була презентована Концепція розвитку юридичної освіти в Україні.

Наразі робочою групою опрацьовуються рекомендації Круглого столу, після їх узагальнення буде прийнято відповідний наказ МОН.

Щодо підпункту 6 пункту 85 Плану

З метою вдосконалення правових та організаційних засад розвитку юридичної освіти МОН прийнято наказ від 19.02.2016 № 136, яким затверджено персональний склад сектору вищої освіти Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України. Наказом МОН від 24.02.2016 № 156 утворено конкурсну комісію для відбору кандидатів до складу науково-методичних комісій сектору вищої освіти Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України. Також прийнято наказ МОН від 06.04.2016 № 375 «Про затвердження персонального складу Науково-методичних комісій (підкомісій) сектору вищої освіти Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України» (зі змінами відповідно до наказу МОН від 25.07.2016 № 872).

Науково-методична Рада та Науково-методичні комісії (підкомісії), які уповноважені розробити національні стандарти вищої освіти, в тому числі юридичної освіти, що додатково актуалізує потребу у широкому фаховому обговоренні змісту та значення освітньо-професійних ступенів юридичної освіти.

Крім того, 14.09.2016 Міністерством освіти і науки України спільно з Міністерством юстиції України, за підтримки координатора ОБСЄ в Україні і

USAID «Справедливе правосуддя» було проведено засідання Круглого столу «Модернізація правничої освіти в Україні», під час якого була презентована Концепція розвитку юридичної освіти в Україні.

Також, робочою групою розпочато роботу над посібником для вчителів початкових класів загальноосвітніх навчальних закладів з прав дитини.

У липні 2016 року проведено навчально-методичні семінари для викладачів правових дисциплін загальноосвітніх навчальних закладів із залученням наукових працівників та фахівців-практиків у сфері прав людини (м. Ужгород 14-15 липня; м. Дніпро 25-26 липня; м. Одеса 27-29 липня).

На кафедрі міжнародного права Львівського національного університету імені Івана Франка розроблено наочний посібник з основ прав людини та основ міжнародного гуманітарного права.

У співробітництві з Литовським гуманітарним університетом здійснюється підготовка тренерів для викладання предметів «Основи міжнародного гуманітарного права» та «Основи прав людини».

На базі Національного університету «Одеська юридична академія» було проведено Міжнародну науково-практичну конференцію «Правове забезпечення ефективного виконання рішень і застосування практики Європейського суду з прав людини» (24 вересня 2016 р.).

Щодо підпункту 7 пункту 107 Плану

В Одеському державному університеті внутрішніх справ в рамках навчальної дисципліни «Дотримання прав і свобод людини в діяльності правоохоронних органів» вивчається тема «Дотримання права на недискримінацію».

Щодо підпунктів 7, 8 пункту 112 Плану

Завдання зовнішнього незалежного оцінювання з української мови і літератури створюється відповідно до Програми зовнішнього незалежного оцінювання з української мови і літератури для осіб, які бажають здобувати вищу освіту на основі повної загальної середньої освіти, затвердженої наказом МОН від 03.02.2016 № 77. Програма ЗНО з цих предметів відповідає чинним програмам для загальноосвітніх навчальних закладів і Державному стандарту базової і повної загальної середньої освіти, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року № 1392. Чинний Державний стандарт визначає, що метою навчання мови літератури в старшій школі є розвиток здобутих в основній школі вмінь і навичок в усіх видах мовленнєвої та читацької діяльності, осмислення духовної цінності та поезики художніх творів, усвідомлення ролі мови і літератури в сучасному світі, формуванні рис успішного мовця і творчого читача з високим рівнем загальної культури, активною громадською позицією, національною свідомістю, виховання в учнів поваги до культурних традицій і різних народів. Ця мета є

спільною як для шкіл з українською мовою навчання, так і для шкіл з навчанням мовами національних меншин.

Викладання української мови і літератури в школах з мовами навчання національних меншин здійснюється на спільних лінгводидактичних засадах. Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів з цих предметів є єдиними для всіх шкіл, незалежно від мови викладання.

Отже, зміст сертифікаційної роботи зовнішнього незалежного оцінювання з української мови і літератури враховує специфіку загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням мовами національних меншин.

Таким чином, потреби в диференціації вимог зовнішнього незалежного оцінювання для випускників загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням мовами національних меншин немає.

Щодо підпункту 1 пункту 121 Плану

Наказом Міністерства освіти і науки України від 24.05.2016 № 560, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 31.05.2016 за № 795/28925 та наказом МОН від 21.06.2016 № 697, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 01.07.2016 № 907/29037 розроблено та затверджено Порядок прийому для здобуття вищої та професійно-технічної освіти осіб, які проживають на тимчасово окупованій території України та Порядок прийому для здобуття вищої та професійно-технічної освіти осіб, місцем проживання яких є територія проведення антитерористичної операції (на період її проведення).

Відповідно до зазначених нормативно-правових актів створено Освітні центри «Крим-Україна» та «Донбас-Україна», які здійснюють консультування осіб з неконтрольованих територій та надають їм допомогу в оформленні освітніх декларацій, а також сприяли проведенню їх річного оцінювання та державної підсумкової атестації, видачі документів державного зразка про базову або повну загальну середню освіту; організували оформлення документів та проведення вступного випробування до вищого навчального закладу та (в разі проходження конкурсного відбору) надавали рекомендації для вступу до вищого або професійно-технічного навчального закладу; сприяли поселенню осіб на час проходження річного оцінювання, державної підсумкової атестації та проведення вступного випробування до гуртожитку вищого навчального закладу; сприяли отриманню ними документів, що посвідчують особу.

Такі заходи дали можливість дітям із неконтрольованих територій вже у цьому році пройти державну підсумкову атестацію, отримати документ державного зразка про загальну середню освіту та за результатами вступних іспитів вступити на навчання до визначених вищих або професійно-технічних навчальних закладів, зокрема й тих, які були евакуйовані з території проведення антитерористичної операції та тимчасово окупованої території, а також тих вищих навчальних закладів, які розташовані на території Луганської

та Донецької областей, де здійснюють свої повноваження обласні військово-цивільні адміністрації.

Крім того, за оперативною інформацією наданою обласними та Київською міською державними адміністраціями стосовно учнів (слухачів), які переселяються з Донецької та Луганської областей, Автономної Республіки Крим, міста Севастополя для здобуття професійно-технічної освіти до навчальних закладів звернулися 1835 осіб з Донецької та Луганської областей, 37 з Автономної Республіки Крим та 7 з міста Севастополя. 104 педагогічних працівників із зазначених регіонів були працевлаштовані до професійно-технічних навчальних закладів.

Міністр

Л. М. Гриневич